

CONSTANTIN DUMITRESCU

Sub acest generic sugestiv /cutia de cintece și graiuri", cum numea aparatul de radio Tudor Arghezi, a ajuns să ne familiarizeze și să ne îndrume spre o pașnică conviețuire cu mediul înconjurător. Pornind de la premiza că radio-ul poate deveni o importantă sursă de educație ecologică, Studioul de Radioteleviziune Cluj a inclus, începând din aprilie 1973, în rețeaua orară a programelor sale, emisiunea **Pro Natura**, direcțiile și scopul acestei inițiative fiind explicate auditoriului în expozeul-program alcătuit pe baza propunerilor redacției, coroborate cu cele ale specialiștilor din cadrul Subcomisiei Cluj a Monumentelor Naturii.

Demarajul a fost relativ ușor, deoarece în anii precedenți (1971–1972), au existat câteva încercări de impunere a unui asemenea gen de emisiune, care însă, atunci, își propunea cu osebire stimularea curiozității ascultătorilor pentru aspectele inedite și excepționale ale florei și faunei țării. Prima grijă a redactorilor-responsabili a fost introducerea elementului de periodicitate în recepție, ceea ce a determinat apariția elementului de continuitate. În schema de program a Studioului de Radioteleviziune Cluj emisiunii **Pro Natura** i s-a acordat astfel bilunar, duminică, un spațiu de 30 de minute.

Pornind de la concluzia lui Norbert Wiener, părintele ciberneticii, potrivit căreia limbajul „nu este altceva decât posibilitatea de a defini conduita viitoare prin acțiunile trecute” (Cybernetique et société, Paris, 1962), în primele ediții utilizând procedee radiofonice diverse ca anchetă-interviu, eseu, masă rotundă, reportaj, sprijiniți de specialiști renumiți, am încercat să oferim publicului un mesaj cu un conținut bogat în concluzii teoretice dar totodată și în concluzii practice. Un interes deosebit a stîrnit interviul acordat de acad. Ștefan Péterfi pe tema „Politica partidului și statului nostru în domeniul ocrotirii mediului înconjurător”.

Sub deviza „non nocere”, în cuprinsul emisiunii au fost inserate materiale menite să popularizeze importanța patrimoniului forestier, necesitatea ocrotirii și extinderii acestor „plămîni ai societății umane”, cum denumea atît de plastic pădurea într-un eseu radiofonic acad. Emil Pop. Alți specialiști au folosit microfonul emisiunii **Pro Natura** pentru a împărtăși celor tineri, care lucrează nemijlocit în silvicultură din experiența unor decenii de muncă și cercetare. Au fost periodic popularizate succesele obținute de inspectoratele silvice județene în campaniile de împăduriri,

Intr-o înșiruire succintă mai amintim suita de anchete și discuții cu publicul și specialiștii pe marginea proiectului legii pentru protecția mediului înconjurător, emisiunile dedicate ocrotirii florei și faunei. Instantanee realizate pe teren, prezentarea și atenționarea asupra neglijării unor rezervații de către factorii responsabili, relația dintre ocrotirea naturii și turism, evidențierea acțiunilor pionerești menite să contribuie la îndrăgirea naturii, semnalarea efortului general uman de conservare a mediului ambiant, opiniile cu privire la resursele de apă potabilă ale țării, sînt numai cîteva din componentele mesajului radiofonic menit să contribuie la realizarea unui proces de interiorizare a lumii exterioare în structura individului, asimilarea de către acesta a conținutului real al lumii exterioare, a realizărilor și nerealizărilor acesteia.

Personalitatea emisiunii Pro Natura s-a cristalizat însă cu prilejul consfătuirii „Ocrotirea naturii pe baze ecologice”, ale cărei lucrări s-au desfășurat anul trecut în județul Suceava. A fost un fericit prilej de reliefare a potențelor limbajului fonogenic, în catalizarea acțiunilor de ocrotire a naturii. Participînd la lucrările consfătuirii, purtînd discuții pe teren cu specialiștii, antrenînd un larg schimb de opinii, realizatorii emisiunii Pro Natura sînt înclinați să creadă că edițiile din iulie și august 1973 au determinat la receptori procese psihice, imbolduri sau modificări în concepții, aflate în deplină legătură cu semnificația mesajului consfătuirii de la Suceava.

Pentru a-i ajuta pe ascultători să decodifice mai ușor mesajul, s-a avut în vedere păstrarea unui relativ echilibru între ceea ce se transmite, cum se transmite și cui se transmite. Întrucît cea mai importantă concluzie a consfătuirii a reieșit că este necesitatea constituirii parcurilor naturale ale munților Rodnei și Călimani, utilizînd interviul, am încercat mai întîi să definim cu ajutorul prof. Valeriu Pușcariu, redactor-șef al revistei „Ocrotirea Naturii”, noțiunile de parc natural și parc național. Pentru a evita monotonia și implicit saturația, am reeditat într-un serial radiofonic discuțiile și opiniile exprimate pe teren de către botaniștii, zoologii, silvicultorii, ihtiologii și entomologii prezenți la consfătuire. Urmarea firească a fost interferarea acestor opinii cu ale altor specialiști care n-au fost prezenți la consfătuirea suceveană, cu părerile unor profesori de geografie și științe naturale din județele Maramureș, Bistrița-Năsăud și Suceava, ale unor cetățeni de rînd sau reprezentanți ai administrației de stat. Paralel, realizatorii, cu aportul colaboratorilor, au prezentat relatări și știri privitoare la monumentele naturii sau posibilele monumente ale naturii din zona viitoarelor parcuri, căile de realizare a rezervațiilor, rolul organelor locale de partid și de stat în edificarea acestor importante deziderate ecologice.

Nu putem încheia acest curriculum vitae al emisiunii Pro Natura înainte de a semna prezența lunară a rubricii „Omul și biosfera”, susținută cu competență și talent gazetăresc de biologul clujean, dr. Viorel Soran, ca și periodicele redări din zgomoteca Pro Natura, alcătuită cu sprijinul cercetătorului științific Alexandru Filipașcu. De asemenea, amintim aici cele două emisiuni închinată înaintașilor ocrotirii naturii în România : savanții Emil Racoviță și Alexandru Borza.

Una dintre legile de bază ale informaticii afirmă că informația nu poate crește odată cu trecerea prin canalul de comunicație. Radio-ul nu este însă un simplu instrument de transmisie, ci are drept coordonate in-

formarea, recreerea și, considerăm noi esențială, acțiunea educațională, de a ne învăța să învățăm. De aceea, găsim justificată prezența acestei emisiuni în peisajul radiofonic, acțiunile de ocrotire a naturii nefiind făcute pentru tăceri meditative, ci pentru aderența la marele ritm frenetic și exteriorizat al spiritului timpului.

„În ce mă privește — declara René Maheu, director general al UNESCO — nu ezit să afirm că în lumea modernă radio-ul și televiziunea constituie cele mai puternice instrumente ale unei educații și ale unei culturi reale și vii, în același timp pentru adulți și tineri” (8-e Session du Conseil de l'Université Radiophonique et Televisionelle Internationale, Paris, 1963, p. 23).

Îată de ce utilizarea radio-ului în educația ecologică a maselor constituie o datorie patriotică și pentru ce prezența realizatorilor emisiunii Pro Natura în mijlocul participanților la consfătuirea „Conservarea naturii pe baze ecologice” din județul Hunedoara este nu numai necesară, ci și un aport major la propagarea rezultatelor lucrărilor sale, în viitorul apropiat sau mai depărtat, în masa tuturor ascultătorilor.

PRO NATURA

R é s u m é

Étant donné que le radio peut devenir une voie d'éducation écologique pour ses auditeurs, à partir d'avril 1973 le Studio de Radiotélévision de Cluj commence à diffuser l'émission Pro Natura, autour duquel se sont réunis les meilleurs écologistes de Cluj et parmi eux, les spécialistes de la Sous-commission pour la protection de la nature de Cluj.

Ainsi, dans son programme bimensuel, Pro Natura a touché une multitude de problèmes concernant la protection de la flore et de la faune, des sîttes naturelles, des eaux et des forêts. Elle a été présente pendant la première Conférence itinérante pour la protection de la nature sur des appuis écologiques, tenue dans le département de Suceava (juillet 1973). Et maintenant elle est présente aussi à Hunedoara pour une seconde manifestation pareille et sa place ici se relève comme nécessaire, comme aide présent et futur des travaux de la Conférence.